

General Instructions

سرالتمبر

1. Give numbering to headings

ماہریدری شاعر کی دہ

2. Do not write lengthy paragraphs. Write medium sized paragraphs with headings.

اخلاقیات و بیعت نام

3. There should be around 10-12 headings for 16 marks question.

مذہب کی

4. Quote as many couplets as possible, but these should be error free

ما فہم المراد کتب شکر نہ ہوں آراء پنجابی زبان در مدح شاعر وی مدح طیب

5. Start new question from fresh page.

6. Each answer should start with introduction and end with Conclusion.

7. Give more weightage to expressed by asked part/s of the question

8. Change colour scheme for references to give them more visibility.

9. Manage time well.

10. Wide page borders are discouraged. Should be reasonable.

انسان توں اپنی ذات دی لہجہ دا دریاں بہتا ہوتا ہے
انگھارے پئی انسان توں جناعت لہجہ تے سارگی دی
صافی گنہگارنی جو پہرے ایہ گویاں تے ہونداں
اندر اک عیش و عشرت والی زندگی تھارے گا کہ آرت
وہ اوہں دا حساب وی اچھا ای ہووے گا آرت
دنا دی بے تہائی بارے گل کہ دیاں ہویاں رب دی
یاد بارے تعلق تہی تہی تے انسان توں اس گل
جل رازد کہتا ہے پئی انسان دی کامیابی دا راز اعلیٰ
افراد عقائد توں زندگی وچ وسالینا ہے ہر خندہ
اپہرے پئی ماہریدری شکر دے شاعر دی
اخلاقیات و بیعت نام

بابا فریدی شاعری صفا: شلوک

نیجائی لولی دے فطیم سبوتر عبد الغفور فرشتی ہوریں شلوک بارے آکھیں

نیل : ” شلوک دا لفظی مطلب اے شاہ کوں تے اصطلاح وچ ایسہ اوجھ کلام اے جیہڑا کتھہ اللہ ورا تے لکھیا دے آسان الفاظ وچ شلوک کتھہ اللہ کوں دا کلام اے۔“

شلوک دونوں دو زیادہ مصرعیاں تے مشتمل شعر ہوندا اے جس دے اندر ہر مصرعے اندر الیا یا خا یا تر عورت تے جائدے نیں۔ بابا فرید المومن گنج شکر ہوریاں نیں رینی شاعری نیجائی زبان دی ایسے صنف وچ کہن اے۔

بابا جی شاعری وچ اخلاقیات دا پیغام

بابا جی ہوریاں نے اپنی شاعری راہیں اخلاقیات دے مختلف پہلوں وچ صفا لکھیوں نوں اجاگر کیتا اے کتھہ آئے تے اپنی ذات دی لغت بارے گل کتھہ اے تے کتھہ رب دی یاد راہیں ذات دی صفائی بارے وچ اشارے کیتے نیں۔ ہنساں کتھہ کتھہ گل بابت ایسے دا واضح ثبوت اے۔

شیخ دا بہاندا :

بابا فرید المومن گنج شکر نے انسان نوں ہمیشہ شیخ بولن دی تلقین کتھہ اے آئے وچ طماندے نیں شیخ شیخ انسان دا دھرم ہونا چاہیہدا اے تے انسان نوں جھوٹا ہون چھیننا چاہیہدا اے ایسے دا ثبوت اے شہواے :

فرید بولے شیخ دھرم جھوٹ نہ بولے

جو گم دسے واٹ کریداں جو بولے

ذاتِ دل لفظی

ماہ فریاد میں گنجِ شکر نے انسانوں میں
گل تریوں کا نوکروایا نے نہیں لے کر وہ کامیاب
ہوا ہے فتنہ آستانِ وچوں آن گزشتہ نصیبان لکنا
اوسن نوکروایا ہے یہی اور بھی ذاتِ دل لفظی کہہ کر
آپ آگے نہیں:

کہ فریاد میں نوں صبح کھری کہہ کر لکٹ

کھری صبح کے اب وہ جو بجا اول سولڈ
شعور میں گل داوا صبح شہوت ہے یہی بابا فریاد
اندر ا خدا عبادتِ داسیقام دتا ہے۔

قناعت لہندی داریں

بابا فریاد "انہی شاعری اندر انسانوں قناعت لہندی
داریں صبح میں آگے فریاد نہیں ہے انسانوں
جو مہیاں دے مالِ حق شکر نہیں رکھنے جا پیری
مہوں ہے اس کا سبب بندہ بن دتا ہے آپ آگے نہیں:

کہ فریاد کو کھی سو کھی کھائے لہندی پائی

وکیو پرائی دوتی پرائی سہائی نرجی

اس میں توں صدف کا پیرا ہے یہی بابا فریاد نے
ا خدا عبادت توں اوسن کر صبح

نندن دی نندیا نے غمور و گلبدی لفظی

بابا فریاد نندن دی نندیا کہہ کر ہے نہیں
انسانوں دس دے نہیں ہے انسانوں توں کھدے
نوں پرائی نہیں جا پیرا نہیں جا پیرا
سبب توں رب نے بنا یا اس نے غمور و گلبدیوں
نندن دی نندیا نے غمور و گلبدیوں پرائی
انہی داسیقام دتا ہے اس میں داسیقام
انہی داسیقام دتا ہے اس میں داسیقام

شروع بابا جی وافنیو آگھدے من شی انسان نوں ایسین زمین اتر کائیں
چلتا جا پہرا کھوں نے آج ہے پہراں کھے اے تے کل اتر ویا ہو ویاگ

سادہ زندگی بارے وچ

بابا زید الرحمن "اصوفی" تے کامل لکھن لکھدے
سین آج اس گل دے عامی سین شی انسان زمین دلا تے کھرتا
سادگی توں بقیہ نہیں رسنگدا آما دا اللہ شہرا میں دا شہوت اے

کے روٹی سپری کاکھوری لاون سپری بھگدے

جنہیاں کھادیاں جو پوریاں گھنہ سین لڈکے

آج نے ایسین شروع انسان نوں آج سادہ زندگی گزارن دی
تھلکھن تھکے اے

دنیادری بے شباتی دادرسی

بابا فرید "اصداقیات" نوں جانوہ وائیا
سویاں دنیادری بے شباتی ورن وی جانتن ساندے من آج
انسان نوں اس گل توں باور نہ وائے من شی انسان دی
صباں بچ وریاں لہے اے اسن شی روس توں کھیا اے
شی اوہ بند کھنڈے کیوں تے آج واری صرف آگ تے رقیہ

اوہ و آجین نہیں رسنگدا عقل و کھوہ
کے فریدا اوہ ویکھو ڈھنڈیاں جنہیاں تے لکھتے

اودھروں نے کوئی آج ابرھروں لکھ گئے

دنیادری مغان وچ شکر لزاری دادرسی

انسان نوں ایسے نماں نوں نہیں نہیں ملتا جا پنہا بندہ روحیاں ول وی
دیکھنا جا پہرا تے سبق حاصل کرنا جا پنہا نہیں گل نوں اوہ لکھ آگھدے
فریدا میں جا پنہا ڈکھو جو نوں ساکھ سارا حد

کو کھو اتر ویکھیا گو کھو لگی آج

رب ذی یار

اخلاصاً نون اول بہت بناوں جوخ رب ذی یار ہوا
اہم کم داراے اور انسان نون میں گل میں راغب کردہ نہیں تھی افسوس
توں اپنے رب سے تباہی جاننے سے نہیں تھی تھیوں تہذیب کم کرنے کا پہرے
میں : کہ اظہر بیاستیا جھاڑو دے سہا

نوستار بیاستیا شہری ڈاڑھی نال ہوتی

ڈاڑھی نال دے افغان نون ورتی کے باب بھی نے انسان نون میں
دل میں کہتا ہے میں نے اچ توں صفا تم نہیں کہے گا تو گل صلاب
مشکل ہو گا -

تکڑی گل

تکڑی گل ہے تھی بابا جی ہوریاں اسٹی شعاعی
اسی لایع تے حوسن ورتی ڈوبیاں ہوشیاں تے پنہیاں ورتی
بھٹن ورتیاں نون اعلیٰ اخلاصاً نون جانو کہو ورتیاں
تو دی ورتی ہے اخلاقاں واسطے اس مشعلیہ ورتی
کہدی ہے اور تے سبج تے صناعت بہتدی دارو
دیا تے نال نال انسان نون رب دی باو تے ڈکروں
تھکتی دی کہتی ہے آسا نے ہمیں مہی لئی اب مرشد دی لوٹو نور
دی ضروری جانتیا ہے جسے ڈاڑھیوت ہے مشورے
کہ اظہر بیاستیا دیا ورتیاں جا

تے گل باو کوئی نمشیا نون وی جاو نمشیا

اختر کی گل ہے تھی بابا جی دی شعاعی اخلاصاً نون (اسنیفام)
جسے اندر شہداء ای تھوں اخلاقاں فکر نہ ملدی ہووے

کہ فریاد تے توں عقل لطف طے لکھ نہ لکھو

ایں مردان میں سہر نہواں کر و لکھو

تیسری تیزی دی شاعری دا وکھرا اسلوب تے موضوع

سڈھلی گل بات

پنجابی جہہ شاعری وچ سندر نیازی ہوراں نوں اک
اچھی اقسام حاصل اے جیہڑی دی سبھ توں وڈی وجہ آہ وکھرا اسلوب
تے موضوع دا دوتے شاعرانہ مال نوں وکھرا ہونا اے آہ دی
شاعری اندر کہتے علاقتاں دی ہموار کردی اے تے کتے چوڑ
دے نرگیتے ڈھنگ دا روپ جوکھا وکھالی دینا اے آہ کدی
ایہ آہ نوں مراناں دا مسافر آکھدے نیں تے کدی ایہ آہ
نوں اک آواز دینجی دی طرح پیش کردے نیں۔ آہ ہموار
ایہ شاعری اندر طرح طرح دے موضوعات تے گل مشہور
اے۔ آہ تے بھاب دی رستل بہت نوں ایہ شاعری
وچ اک توکھا انداز وچ بیان کیتا اے آہ تے ہموار
اگلا اے نوں وی جسدا انداز نکل بیان کیتا اے سندر واکھا
دیکھیں دا بلاٹ بن دا اے۔ آہ تے ماہی دی ماو بارے
وی وچار ساخے کیتے نیں۔ مختصر اے ہی آہ تے کئی
موضوعات بارے گل کیتے اے جہ آہ دا انداز بیان بڑا سیکھا تے دکھا
وکھالی دینا اے۔ آہ دا مشہور رشتو ایہی دا اے واکھا ہون

۷۱

کج شوق سی پار فقیہی دا کج عشق نہ درد رول دنا

کج کسر سبج نہ چھوڑی سی کج زہر اکتیاں گول دنا

کج اونج دی راہواں اوکھیاں سن کج گل واکھاں جھول دی سی

کج شہم دے لوک وی ظالم سن کج سانوں من دا شوق وی سی

منتہر نیازی دارو کھرا اسلوب تہ موضوع

منتہر نیازی دی شاعری و سوانح اوجی

موضوعات اینخ ہیں:

صاف دی یاد داری

منتہر نیازی حافظہ باریک نظر و ہر جگہ ہر جگہ

ہیں:

کل بیچھا کج سوخ ایسا سا کل ایسے گھرے ویلے دی

ایسے سینہ دی پھیلاں پھیلاں نکی عیہ درہ سدا دی
م آک نہ اسیں شہو انداز صرف ماضی توں ایسے توں کھلے انداز و سوانح بیان
کھیا سکوں سنیاب دھرتی دے دھب دی جھلک توں وی جاننن پایا ہے۔

ترکیب دا اسلوب: منتہر نیازی دی شاعری دا اچھیچھا موضوع

منتہر نیازی توں

وہی ذات مال کافی باریک بینی دا شہوت آک دی شاعری و سوانح
دے لفظ دی ورثاں توں ثابت ہوندا اے رنگ و لہو:

کے عیہ جھلک ایشیو آں انہاں دی دے لہیت توں کھول و سوانح

غم دی نکی جھلک توں گھٹے اُپرے پھلے جان و سوانح

اسیں شہو توں صاف ظاہر اے ہن منتہر نیازی انہی شہوت

توں کافی متاثر سن۔ ایسے اچھے و سوانح اے ہن آسے

تھکاں تھکاں انہی شاعری اندر عیہ دے لفظ دی ورثاں لکھی

انگریزی زبان و سوانح ایسے اثر توں Narcissism کے اثر و سوانح

و سوانح نہ گھٹ دا ناں دتا جاندا اے ہن انہی زبان و سوانح

اسلوب صیغہ لہجہ کھالی ہن دیندا جوہن منتہر نیازی ہنوراں

سایہ ساوندا اے ای پوراؤنک و سوانح:

کے کدھ نہ آں کدھ لکھ کدھ نہ زخم توں سہتا میں

کدھ نہ پیچھے چڑے تکیا جدوی کوخ کھتا میں

اسیں کل توں واضح اے ہن منتہر نیازی اینی اسلوب 2

موضوع دے لحاظ ناں سہی توں و سوانح

منہم بناری داعی اعلیٰ اسلوب : منہم بناری نے اپنی شاعری اندر کئی

علامتوں درشتیاں نہیں۔ اس میں کہ ثابت ہے مشہور ہے :
شہ دی شوق لوجے چہوین طلال کجھ پیار دیاں

قبرستان دے رستے دسین کوکلن یکیم دار دیاں

شہ دی شوق نے قبرستان دی علامت اور نقل مشروح واضح
وگھائی دیندی ہے منہم بناری نے اپنی شاعری اندر
خوف دی علامت نوں کئی روپ دے جس میں جہوں
میں اسس مشروح اوجہ راق دی درشتیاں کجھ دیاں ہویاں اگھدے
نیں :

اچھاں مکاناں دیاں کجھ رنگیاں باریاں نہیں

رات دے شکاریاں کجھ رنگاں کھلایاں نہیں

منہم بناری اپناں مشوریں وچ اپنی زندگی دے کئی روپ

حل کجھائی چھاندے نہیں۔ اے دا ای اوں شو ہور ویکھو جس
اندر آپ اپنے اندر خوف نوں علامتاں برہیں دسدے نہیں :

کودیاں کھڑھیاں اُتے دسین جھٹاں لال کھوار دیاں

ادھی راتیں کجھ کھڑکھن ڈسیناں جیکھاں عار دیاں

یا معنویت دی تحریک دا اثر

منہم بناری دی شاعری وچ یا معنویت

دی تحریک دا وی اثر وگھائی دیندی ہے اس میں دا ثبوت آپ دے

اے مشورے آدھ منٹیں کول جانور سہن

اولا پائی جانڈے سہن

روشتاں کھائی جانڈے سہن

اولا پائی جانڈے سہن

صوت کے اظہار کے احساس

صنم نیازی اپنی شاعری اندر

صوت کے اظہار کے احساس بارے و طرز ماٹھی جڑے
میں ہر ادنیٰ کے انداز بیان بڑا ہی دکھرا ہے نوپکرا ہے
عسکی و کچھو:

اپنی کہیں خدا دا ہنٹھاں لگے بلاوں

پہلا ۲۵۰۰ صوت کھلوی کہیں سے پاپ سے طاہر

فنی ویکروا

صنم نیازی کی شاعری پڑھنے لکھنے کے احساس

پہلا ۱۰۰۰ سے پہلے اپنی شاعری اندر چوکے اور کچھ لفظ
ورنہ گوں گہر میں لکھا ہے ایسی وجہ اس لئے آسانی
شاعری صبر و پختی کی شاعری روح چوکے مشہور ہے ہر
وی گل بیچ ہے نہیں آسان اپنی شاعری روح آسان ڈونگی گل
۱۰۰ بیٹھی سمجھنا آسان گل نہیں -

اخیری گل

مکمل گل ایسے اب میں صنم نیازی

نے لکھا ہے کہ ہے کہ صوت کی گل کہیں ہوں یا فنی

خوردی عداوتوں و دشمنی ہوں گل ہوا صنم اب میں آج

استیلا ہے موضوع دے کاظ حال مسیحتوں دکھ کے آج

وگھالی دینم نہیں -

پیر وارث شاہ: پنجاب دا انساٹیکلو پیڈیا

مذہبلا بیان :

وارث شاہ پنجابی دھرتی دے اک عظیم تر لفظان
 شاعر سن اسین لانا منیت دی منہو تون دڑھی وچہ آری
 دی لکھ سونگہم اے۔ آری نے رشی بہم دے اندر
 پنجاب دے ہم پہلو تون انج قلم منہ کیتا اے ہی گون
 وی انھن گل دا انکار نہیں ہو سکرا تھی آری دی
 بہم پنجاب دھرتی دا انساٹیکلو پیڈیا اے گون نے آری
 پورن انہی اسین شاعری جھونے اندر پنجاب دی مرہٹل
 مرہٹل نے ثقافت دے ہم روپ تون انہی لفظان
 اک نوی زبان منہ اے۔ اسین گل دا ثبوت شاہ
 حسین پنجابی صاحبی دے اک عظیم نقاد اے اسان لفظان
 وچ دہنہ تھی۔

”اب نہ گھرے نے کدی پنجاب دھرتی انہی

ساری دی ساری شکل گھو دوسرا اے
 بہم دا قصہ چھپا زبوت نے اسین بہم وارث

شاہ دی گھو گوہ منہ کے پنجاب دھرتی

نون دوبارہ او میں شکل وچ وسنا سکدے ہوں۔“

مختصر اے تھی وارث شاہ دی بہم پنجاب دا انساٹیکلو پیڈیا اے۔

وارث شاہ کی پیر و پتھ پنجاب دھرتی دے وسیب تہ ریشل پتھل

جیاں جھلکاں

وارث شاہ "انہی شاہی و پتھ پنجاب دھرتی دے وسیب تہ ریشل پتھل
 پنجاب دی دھرتی دی ثقافت نوں سامنے بیاووندا اے جس
 دا مہوت بہتیاں دتے گئے شعر و سنہی -

اس دی تعریف و پنجاب دھرتی دا اہم اہم اہم
 : مہیاں دھرتی دا

انہی شاہی اے مہیاں جی جی لوکاں نے اپنے کلم دا آغاز کیتا
 اے تے اوہ رب دے نام توں کیتا اے اس دی مہوت و وارث شاہ
 دی پیر و پتھ پنجاب دے اہم اہم اہم :

کہ اول گد خا دا اورد کیتے عشق کیتا سو جی دا حول مہیاں

پہلاں آپ ہی اب نے عشق کیتا عشق جی پیر و پتھ مہیاں

پنجاب و پتھ

عورتیاں نال پھون والے دھرتی گل : وارث شاہ نے انہی پیر و پتھ

پنجاب دھرتی جی عورتیاں نال پھون والے دھرتی گل
 سامنے بیاووندا اے جس دا مہوت اے مہیاں :

کہ پیر آگھا کا ضیا کا ضیا کا ضیا کا ضیا کا ضیا کا ضیا کا ضیا

پیر اوڑ پیر عشق دے لڑ لگی رب کیتا کلت گناہ مہیاں

اسی عشق توں اسی گل واضح اے مہیاں وارث شاہ دی

پیر مہیاں دے لڑ لگی پیر مہیاں

پنجاب دی المعز متیلاں دی منظر نگاری

۱۱۱۱ شاہ نے اپنی بیٹی

میں پنجاب و صحری و پنج و سہی درمیان عورتوں دی

خوبصورتی تون وی اپنی بیٹی دا قصد بنایا اس آج

ت عورتوں دی خوبصورتی تون اپنی الفاظی پنج سامنے ہاوندی

۱۱۱۱ ہونٹو سہی باقوت جیوں لہلہ مکیں ٹھوڑی سہی والی سارو جیوں

دندھنی دی لہلہ کہ بیس مونی دانہ لکھ صحن انار دھول

تو جھانڈ دس رہیاری ہی وارث شاہ پنجاب دی عورتوں

دی فائزنگ بیٹی خوبصورت انداز مانہ تہ دے تہی تھوڑی

ت عین مستایہ سامنے ہاوندی تہی

پنجاب دی سویر دی تصویر لکھی

۱۱۱۱ وارث شاہ پنجاب دی تصویر

لکھی سویر ونگ تون سامنے ہاوندی تہی تہی تہی

تہی تہی تہی تہی تہی تہی تہی تہی تہی تہی

تہی تہی تہی تہی تہی تہی تہی تہی تہی تہی

حافظان دور قرآن لکھی، جنہاں منظران سہی حکایتیں

اس گلے تہی تہی تہی پنجاب و صحری تہی صبح و

تہی تہی تہی تہی تہی تہی تہی تہی تہی تہی

تہی

سینجاب دے لوکاں دی جو سس دی کاسی: بہتری دی علامت اریں۔

دی کاسی نوں کج انگ لکھتے ہن: وارث شاہ اپنے دور د جس

سے پتہ کھل گئے تھی دھرم پتہ گویا جا کاشنوں پتہ انارناہاں

صفہ کھل گئے کریں گلان بہتری جا کاشنوں تہہ کرناہاں

اسی گل ونگ گویا دہرائے نہیں تھی بہتری سینجاب

دھرمی دے وسیب دا ایک خاص حصہ رہیا اے کہوں

تے پنج دریاواں دی سہولت اے تے غنیم بہتری دا

پوناوی لا زمیسی تھی تھی دریاواں جا کاشنوں

اسی دوسرواں سہولتیں دا واقعہ ثبوت اے۔

خلکی گل

خلکی گل اے تھی وارث شاہ دی تھی

سینجاب دھرمی دا امنا سہولتیں اے کہوں

اسی دے اندر وارث شاہ نے سینجاب دے وسیب

تے ریشل بہتری دے پتہ کھل گئے تھی غنیم بہتری دا

کوالٹر کا

لوگ گیتاں وٹخ مینیاں دی تاریخ

دے جھلکارے :

مڈھلا بیان :

لوگ گیتاں کیتے وی دعوتی دے وسپہ تے
اسٹیل سہیل دی عکاسی دا راک ایچ ذریعہ ایچ مین ایچ
و جہ ۱ ۲ ۳ مٹی مینیاں دے لوگ گیتاں وٹخ مینیاں
دعوتی دی تاریخ دے جھلکارے کھان کھان ملدے مین
کیتے لوگ نے گوریاں دے ہتھوں پھون حالی
اسی حال توں لوگ گیتاں وٹخ وٹخ ۱ ۲ تے کہتے
را جا رہی تے سنگھ دے طعم توں جانوں کمر ویا
اے محشر اے مین لوگ گیتاں وٹخ مینیاں دی
تاریخ دے جھلکارے جھلاں مارے پے وکھائی
ویندے مین - اے کہتے گئی وٹخ وٹخ مشواں
دی وٹھیاں اسیں دا دا مین شہوت اے .

لوگیتیاں وچ مارن دے جھلکارے

محمد غزنوی دا ذکر لوگیتیاں وچ

محمد غزنوی دا پنجاب

دی تاریخ وچ ایک خاص نام ایہا ہے اس میں دی جھلکارے
پنجاب دے لوگ گیتیاں وچ ایچ ویکھا جاسکدا ہے
کہ ماہرین اس کھن گیتیاں کھنکے ساوندے سن
جیوں آگیا غزنوی مہراں اندر کافر گئے سن

محمد غزنوی نے جہ سوسنات دے صندے

۱۷۱۶ء جہ مکہ جے کافر مہراں ای ڈر لوں سن

گئے سن اس میں دی جھلکارے اور ویشو وچ صاف

و کھای و سنہ کی اس
یک مہر ونگی ویکوہ

دو بہتر اماراں دے

جہ غزنوی مٹر آیا

ہل گئے پتھو دھاراں دے

اس میں گھ ٹوں صاف ظاہر ہے پتی لوگ گیتیاں وچ

پنجاب دی تاریخ دے جھلکارے و کھای و سنہ

سن

اکبر بادشاہ نے حقلان دی تاریخ دی فصل

منجانب دی تاریخ وچ اکبر بادشاہ نے

حقلان دے دور نوں توں حاصل ایہہ فصل

اے کیوں نے 26 کا عریضیاں توں لے کے 1857ء

تک منجانب دی دھرتی توں ویکھنے توں حقلان

کروے دکھائی دینے تیں۔ اس کے دا ثبوت

ہتھیال دے گئے توں گیت تیں :

کہ باہرل تیں گھٹن لیا تیں گھٹ کے بناؤندے ایہی

اکبر بادشاہ آن دیا آؤرل ملے رہی

اکبر دینے دین ایہی دے تصور نے آزادانہ

ممالک توں کافی مشہور تھی اوہی نے ہر مذہب

دے لوکان توں محبت نال رہی دا دوسرے

سہی ایہی دا مثبت اوہی والی توں گیت 1۔

یک ہور ونگ ویکھو

کہ سونے دا کل جاسیا

شاہ ہوران خط لکھا

نادر شاہ کے دستوں مل جاسیا

اوپر والی مشورتح صاف نظر آوندی ہے مگر مشاہدہ
اس کے بارے میں کیا ہے۔ اس
کے قوں صاف ظاہر ہے مگر پنجاب کی تاریخ
کوں گتیاں وچ جملکان مٹی عاروی ہے۔

انگریزوں کی حکومت کی جھلک
:

مغلاں قوں بعد

اس کے وچ کوشش دور آئے ہیں مگر انگریزوں نے
پنجاب کی دھرتی کے حکمران کیٹی ہے۔ اس کے
مشورتح پتھان ~~پتھان~~ دیا گیا قوں گتیاں
ہے۔

ہاں ہر کسی کوشش کی گئی ہے مگر نہ کبھی
پنجاب کی تاریخ دیکھی گئی ہے۔

~~پتھان~~ مگری گل ہے مگر پنجاب کی تاریخ
کوں گتیاں وچ جملکان مٹی عاروی ہے جس کی تاریخ

فکر کی ویروا:

سنجاب دے لوں گیناں توں جانوں ہون
مگروں اے گل تگروے ساہین آوندے اے ہون
سنجاب دے لوں گیناں زعفران دا رخ دے پھون
سینے رکھ دے تیں سگوں ہو روی گن عرضدے
توں اپنے اندر سمجھدے تیں جنوں میں لوں سلیں
وہ اپنے لوکاں ورتوں ساہین رکھ دے تیں
سنجاب دے چھوٹے تیں تہی رہی تیں توں وی
نظر انداز تیں کردے۔

آخیری گل:

آخیری گل اے میں لوں گیناں و
سنجاب دی نارنج دے جھکا رہے و
نظر آوندے تیں۔ میں دا شہوت اوچا ہے
میں سونچوں لوں گیناں تیں۔

سوال نمبر 5

حصہ اول

حوادث نوشتہ پاک دکان فکری تہ فنی قویاں

حصہ اول بیان :

حوادث نوشتہ پاک دکان فکری تہ فنی قویاں ادب

وہ ایک ایسی مقام رکھتا ہے کہوں نے (ہیں)

توں پنجابی ادب دا حصہ مہیا جاندا ہے ایسی

توں اڈا ایسے دا سلوب تہ موضوع وی ایسے

توں کارچا ایسے لاوندا ہے ایسی دی ایہی

توں عام لوکاں تہ ادب دے سوچو امان سامنے پورو

زیادہ کم دیندا ہے حوادث نوشتہ پاک اندر توصیف دا

کارچا و کھالی دیندا ہے تہ نال نال انسان توں اعلیٰ ادا تہ

دی تہنیں دار میں ملدا ہے

نوشتہ پاک دکان فکری تہ فنی قویاں

2. حوادث نوشتہ

پاک تہ صحافت تہ ایسے تہ ایسے گلے سامنے آوندا ہے

تہ ایسے دے اندر جو و عطا شامل نہیں صنیاں روم

مختلف موضوعات توں سامنے رکھیا گیا ہے

پیرا وعظ: تو صبر دا مہر ہے
اسی وعظ و روح اللہ دے حاکم تے اکر بیہوش تے زور دے

دوجا وعظ: دل تے دل دی سیاسی بارے وعظ

اسی وعظ و روح سیاسی بارے تے بیج گناہیوں مال
دل کلاں پوجا بنا اے

شیجا وعظ: نیک لوکاں دی سنگت بارے کل

نیک لوکاں دی سنگت و بیعتن دی سنگت ملری

چوتھا وعظ: اللہ تے اللہ والیاں دی اطاعت

اسی وعظ اندر تو مشہ یاں تے زور دے اے بی
اللہ تے اللہ والیاں تھی دیال گھراں آہن لو۔

پنجاواں وعظ: کل کھن دی تلقتن
اختیار تے کل کھن توں ضروری سیاسی بارے

چھپواں وعظ: اسلام و روح کل آہن دا وعظ

اسی اختیار و وعظ اے صبر دا
اندر تو مشہ یاں تھیواں اسلام و روح کل
آہن دی تلقتن کئی اے -

فنی و لفظی خوبیاں نوشتہ پاک دے و عظام و عظام
فنی خوبیاں درج ذیل ہنسی

اختصار: و عظام دا اہم بکھ

آب پوراں اپنے و عظام
انداز میں جو میں گل ہوں گرس گرس اے تے اختصار
توں امینا ہتھیار بنا پیا اے۔

شاعرانہ انداز توں گرس

نوشتہ پاک نے شاعرانہ
انداز توں گرس گرس اے کیوں تے آب دا اصل
مستند گل توں آسان طریقہ نال مستحی ناسی

آسان زبان دی ورثیاں ہتھیار جاتے تار وخی واقعات

نوشتہ پاک نے امینا و عظام و بیج آسان زبان
دی ورثیاں مکیج اے تے نائے تار وخی واقعات جوی
جوسی تار وخی تے صلاح دی اونٹنہ دا ذکر کیتا اے۔

انداز مخاطب: بابا دا لفظ

آب تے ہر وعلا وخی بابا

لا لفظ مستند گل تے اپنے و عظام توں ہر لفظ
گرویا اے۔

فکری خوبیاں

لوگوں کی ہولوں کے وطنوں میں سے خوبیاں دنیا

ذیل میں:

توصیہ بلا پرچار

آپ ہولوں کے اپنے وطنوں میں

توصیہ بلا پرچار کیا ہے اللہ کے حکم پر عمل

کے ہولوں کے بعض گنہگاروں کے لیے۔

دل کی پاکیزگی کا بیان

آپ اپنے وطنوں کے دل کی پاکیزگی کی ضروری

جانتا ہے کہ لوگوں کی فتنوں میں سے پاکیزگی

اپنے گناہوں کی پاکیزگی کیوں گناہ گناہ گناہ کے دل
توں کا آرزو ہے۔

اطاعت اللہ کی تلقین

لوگوں کی ہولوں کے اپنے وطنوں کے

اللہ کی اطاعت کے حصول کے لیے

دعا ہے کہ اس کی فتنوں میں سے پاکیزگی
میں سے۔

اللہ والیاں کی صحبت و درس

نوشہ پانچ دے و عطاں و حج اللہ دی

اطاعت دے درس نال نال اللہ والیاں

حقیقی دی صحبت باریہ دی و چار ساخی کئی کئی

اعلیٰ اخلاقیات تے زور

آج ہر ماں تے اپنے عطاں و حج

لوگوں تون اعلیٰ اخلاقیات تون دی تلو

گواہی دے و درس عمل تے زور دے

منہ صبح بولو تے عاصیری نال جانی گھراو۔

مکملی کل

مکملی کل دی ہئی عوا و عطا نوشہ

پانچ دے درس اخلاقیات تے زور دے جو کھا و کھا

دینا دے ہر ایسہ گل دی کھل نور دے

امیں دے اندر اور جو ماں تون دی ورتیاں

کئی کئی تے تے متاخر امن انداز تون آسے

کئی گھراو۔